

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Vabilo na naročitev.

Naš list „Občinska Uprava“ je brez vsacega dvoma zelo potreben in važen list. — Opozarjamo le na stalno rubriko „Vprašanja in odgovori“, kjer dobe županstva na vsako vprašanje točen odgovor, pa tudi pravni svet.

Bilo bi skoro odveč, priporočati vsem cenj. občinskim uradom in posebej še gospodom županom, pa tudi čč. župnim uradom in sploh vsem posameznikom, ki se žele seznaniti z važnimi nalogami občinske uprave, naj mnogoštevilno naročajo naše in obenem svoje glasilo. — Prepričani smo, da nam ostanejo zvesti vsi dosedanji p. n. naročniki ter nam pristopi še mnogo novih.

„Občinska Uprava“ se bode še razvila, v kolikor bode to pač mogoče po številu naročnikov in po tem — finančnega stanja. — Čim več sredstev — tem več gradiva.

Kakor doslej priobčevali bomo aktualne članke tičoče se občinske uprave; — temeljito odgovarjali na stavljena vprašanja; — priobčevali razne razsodbe; razglaševali razne odredbe, ki se tičejo zlasti občin itd.

Tolmačili bomo tudi odloke, tičoče se vojaštva, vojnega zakona itd., ker daje ravno to našim občinam v prenešenem delokrogu mnogo posla.

Želimo pa, naj bi naša županstva pri našem — in svojem — glasilu tudi sodelovala! — Vsako važno stvar, n. pr. razsodbe ali višje odloke, ali pa razne ukrepe s svoje strani naj nam naznanijo.

Kar bo splošnega pomena, to priobčimo. S tem se bode tudi mnogo doseglo za enotnost uradovanja županstev.

Opozarjamo še na neko važno stvar. — To bode namreč revizija od deželnega odbora. Kar se bode važnega in potrebnega odredilo, bomo po možnosti priobčevali v „Občinski Upravi“ in dajali potrebna pojasnila, tako da bode naše glasilo postalo naravnost prepotrebno sredstvo za naše občine.

Uredništvo.

Zakoni, predpisi in naredbe v vojaških zadevah.

V zadnji številki smo jeli priobčevati zakone, tiče se vojaštva in armade.

Danes hočemo na podlagi § 108 vojnih predpisov prvega dela pojasniti, kako se postopa z onimi mladeniči, ki niso še opravili svoje naborne dolžnosti, in bivajo izven mej avstro-ogrske mornarije.

Priobčili bomo navedeni § v celoti in takoj temu sledeč dodatek, obsegajoč navodila poslaništvom in konzulatom. To se nam zdi važno vsled tega, ker biva ogromno število naših mladeničev v tujini, zlasti v nemških rudokopih in v Ameriki. Ravno sedaj pa se je zopet pričelo izseljeniško gibanje.

Početkom prihodnjega leta priobčimo vojni zakon v celoti s primernim tolmačenjem.

Glasi se omenjeni

§. 108:

Postopanje z naborniki, ki bivajo v inozemstvu.

1) Naborniki, ktere se smatra kot stalno v inozemstvu bivajoče, v posebno ozira vrednih slučajih pa tudi oni, ki se nahajajo dalje časa v inozemstvu, n. pr. za dobo študij, morejo se oprostiti osebnega prihoda pred naborno komisijo, če se izkažejo z izpričevali, ktere mora izgotoviti zdravnik kakega c. in k. poslaništva v inozemstvu, ali pa kak drug od poslaništva določeni zdravnik — in ktere potrdi dotično poslaništvo, — da imajo telesne napake, na podlagi katerih bi se morali spoznati za vojaško službo začasno ali pa za vedno nesposobnim. (Klasifikacija se glasi v uradnem nemškem jeziku „Zurückstellen“ „Waffenunfähig“ in pa „Löschchen“. Zadnja označba izključuje tudi obenem sposobnost za črno vojsko, ker se tako navadno klasificirajo kretini ter idioti. Opomba pisat.)

Določbe glede oproščenja nabornih obvezancev, ki so v izvenevropskih deželah — izvzemši obrežne dežele sredozemskega in črnega morja — v interesu domače trgovine stalno zaposleni — vsebuje točka 3 priloge V., ki izpolnjuje ta §., kakor bomo kasneje navedli.

Odloči pa glede nabornega obvezanca, ki odpade v deželno brambo — domobransko ministerstvo, v vseh drugih slučajih pa domobransko ministerstvo sporazumno z vojnim (skupnim) ministerstvom.

2.) Kandidatje duhovskega stanu, ki so v nabornih letih, oprostiti se morejo v vsakem slučaju (osebne) prihoda pred naborno komisijo. Oproščenje dovoljuje domobransko ministerstvo sporazumno z vojnim (skupnim) ministerstvom.

3.) Dotično postopanje odrejeno je v kasneje navedeni prilogi V.

4.) Poveljstva onih vojnih ladij, ki se nahajajo v inozemstvu, imajo pravico, potrditi take stavoobvezane nabornike na postavno službeno dobo, (če namreč to dopuščajo stanovske in službene razmere,) — ki so sposobni za vojno mornarico in se zavežejo, da nastopijo prezenčno službo kot pomorščaki (matrozi) takoj z dnevom unovačenja (asentiranja).

Vsi ti ostanejo potem brezpogojno pri vojni mornarici ter se nanaša glede njihove službene dobe nanje tudi predpis o vojni mornarici. (Tam znaša namreč službena doba 4 leta pri liniji, 5 let v rezervi in 3 leta pri pomorski brambi).

V zvezi s tem §. 148 so določila, obsežena v dodatku V. k temu paragrafu, — kakor smo že omenili, ter se zovejo:

Navodila za c. in k. poslaništva in konzulate.

§. 1.

Splošna določila.

1.) V sledeče navedenih §§. se razmotriva o postopanju, na katero se morajo ozirati c. in k. poslaništva in konzulati, če:

a) prosijo stavodolžni naborniki, da se jih oprosti prihoda pred naborno komisijo, ali

b) če prosijo svoji (stariši i. t. d.), ki so stalno naseljeni v inozemstvu za stavodolžnega nabornika ali onega, ki že služi kot vojak v armadi (vojni mornarici) ali pa deželni brambi, — za ugodnost kot vzdrževatelja rodbine na podlagi §. 34 vojnega zakona.

2.) Prositi, da se jih oprosti prihoda pred naborno komisijo, morejo le oni naborniki, ki so stalno naseljeni v inozemstvu, dalje bogoslovci, ki študirajo v inozemstvu, slednjič v posebnega ozira vrednih slučajih tudi oni, ki ostanejo dalje časa v inozemstvu n. pr. v svrhu študij. (§. 108 vojnih predpisov 1. dela.)

Take prošnje se morajo vlagati od navedenih stavoobvezanih nabornikov najkasneje do 1. januarja onega leta, v katerem bodo pozvani na nabor, in sicer se vlagajo te prošnje pri c. in k. zastopstvih (konzulatih).

3.) Smatra pa se kot stalno naseljen v inozemstvu oni nabornik, ki dokaže, da

a) je ondi lastnik ali najemnik posestva, ktero sam vodi in oskrbuje, ali pa trgovine, ktero vodi samostojno;

b) že daljšo dobo živi pri svojcih (stariših ali sorodnikih) v skupnem gospodarstvu;

c) že dalje časa se ondi preživlja.

4.) Prošnje, ki jih vlože bogoslovci, morajo c. in k. zastopstva pod vsakim pogojem vzeti v pretres, prošnje ostalih popred navedenih nabornikov pa le takrat, če bi bili vsled bolezni na

vsak način nesposobni, da nastopijo potovanje, ali pa če bi bilo z veliko potratu časa ali zvezano s takimi stroški, ki bi jih ne mogli utrpeti, da bi mogli potovati v kraj, kjer se nahaja najbližja naborna komisija.

Če pa se nahaja bližje bivališča dotičnega nabornika kraj kjer se vrši nabor, kakor pa sedež kakega c. in k. zastopstva, priti mora nabornik pred dotično naborno komisijo. Naborne komisije v Bosni in Hercegovini so popolnoma enake onim v ostali državi.

5.) Glede onih nabornih obvezancev, ki so o č i v i d n o n e s p o s o b n i odpadejo pogoji, navedeni pod točko 2 do 4; — dotične njihove prošnje se morajo torej brez izjeme vzeti v pretes. —

Kot „o č i v i d n o n e s p o s o b n i“ pa se smatrajo le oni naborniki, ki imajo sledeče navedene napake in sicer:

kdor nima ene noge ali roke;
oslepljenje na obeh očesih;
kdor je gluhonem;
kretinstvo (splošna telesna pohanjenost);
sodno proglašeno bebstvo, norost, zmešanost,
i. t. d.

6. Uvedenje rešitve takih prošenj je naloga c. kr. poslaništev in le tam, kjer teh ni, — c. in k. konzulatov.

7.) V slučaju mobilizacije morajo se vsi naborni obvezanci, ki so za vojno službo s p o s o b n i ali d e l o m a s p o s o b n i in ki so označeni v sledečih §§. 2 in 4, — brezpogojno takoj zglasiti pri pristojni naborni komisiji (namreč svojega domovinskega okraja).

§. 2.

Prošnje v inozemstvu stalno naseljenih in pa takih nabornih obvezancev, ki bivajo ondi v svrhu študij, izvzemši bogoslovce.

1.) Vsaki prošnji za oproščenje prihoda pred naborno komisijo, — prošnjam, ki jih vlagajo v inozemstvu stalno naseljeni, ali pa taki naborni obvezanci, ki bivajo ondi v svrhu študij, — priložiti mora c. in k. zastopstvo zapisnik, ki mora obsegati glede nabornega obvezanca sledeče podatke:

a) krstno ime in priimek;
b) rojstno leto;
c) rojstni kraj, rojstno deželo, kakor tudi običino in politični okraj, kjer ima domovinsko pravico;

d) dokaz glede istinitosti (identičnosti), ki se smatra kot doprinešen —

ako je dotični nabornik osebno znan c. in k. zastopstvu, ali pa

ako se izkaže, (legitimira) s svojo potno listino in vsaj po eni verodostojni, c. in k. zastopstvu osebno znani priči;

e) dokaz, da se naborni obvezanec res more smatrati v svojem bivališču kot v smislu §. 1. stalno naseljen, ali pa da biva v inozemstvu iz kakih drugih oziravrednih vzrokov, n. pr. v svrhu študij;

f) napoved (telesne) napake, katero misli sam nabornik, da jo ima; — končno

g) morebitne posebne, dotičnega slučaja zase tičooče se opazke.

Zapisnik mora biti podpisan od prosilca in c. in k. zastopstva.

2.) Prosilec mora plačati le takso, ki pripade zdravniku kot honorar; določi pa to takso po krajevno navadnih zdravniških honorarjih dotično c. in k. zastopstvo. — Kakih drugih plačil pa prosilec nima.

3.) Ko je plačana taksa, odrediti se mora se strani c. in k. zastopstva zdravniška preiskava po lastnem ali pa nalašč v to svrhu najetem zdravniku. —

4.) Zdravniška preiskava se mora izvršiti v prisotnosti (vsaj) enega člana dotičnega c. in k. zastopstva (— kjer je prideljen vojaški ataše, — v njegovi navzočnosti —) ter se morajo strogo upoštevati določbe predpisov, tičoočih se zdravniške preiskave vojnih obvezancev.

5.) Pred preiskavo se mora vpričo nabornika od strani c. in k. zastopstva od zdravnika namesto prisega zahtevati obljuba s tem, da seže v roko, da bode oddal svoje zdravniško mnenje po svojem najboljšem prepričanju in vesti.

6.) Če dožene zdravnik, da ima preiskanec telesne napake, ki ga store za vojaško službo začasno nesposobnega, oziroma za vojno službo sploh nesposobnega, ali pa za vsako službo (vojno seveda) nesposobnega in vsled česar bi se moral glasiti sklep v nabornem imeniku (nab. listi) na zavrnitev, nesposobnost za orožje ali pa na izbris, opozoriti mora na to navzočega člana c. in k. zastopstva, da se ta sam o tem prepriča.

Zdravniško mnenje mora na to lastnoročno izgotoviti, telesne napake, ki jih je dognal, podrobno navesti in se sklicevati na dotične točke predpisov, tičoočih se zdravniške preiskave vojnih obvezancev.

7.) Zdravniško spričevalo mora biti od navzočega člana c. in k. zastopstva podpisano s sledečim pristavkom:

„Zdravniška preiskava se je izvršila v moji navzočnosti.“

Če je mogoče dognano telesno napako spoznati tudi navzočemu članu zastopstva, naj temu pristavku še dostavi:

„Tudi sem se osebno prepričal o resničnosti telesne napake.“

Če pa navzoči član zastopstva telesne napake ne more spoznati ali pa če ima pomisleke proti zdravniškemu izreku, mora to okolnost namesto

zdaj navedenega dostavka navesti pri prvi klavzuli in pa svoje pomisleke utemeljiti.

8.) Če ima preiskani kako telesno napako, ki ga dela za vojno službo nesposobnega, mora c. in k. zastopstvo popolen akt poslati potem notranjega ministerstva (min. c. in k. hiše) in zunanjega ministerstva na domobransko ministerstvo dotične državne polovice.

9.) Če pa je bil preiskani spoznan kot »spособen« ali »deloma sposoben« (»tauglich« oziroma »mindertauglich«) zapisati mora zdravnik v dotičnem zapisniku izid preiskave, c. in k. zastopstvo pa mora preiskanemu ukazati, naj takoj določi naborno komisijo, pred katero se hoče zgledati k naboru. Obenem določi c. in k. zastopstvo termin, do katere dobe se mora naborni obvezanec zgledati pred izbrano naborno komisijo, ker bi ga sicer zadele posledice kazni. V svrhu legitimacije pri naborni komisiji izroči mu uradno potrdilo, ki mora obsegati rojstne in domovinske podatke, osebni popis in mora biti tudi podpisano od dotičnika samega.

V tem smislu mora biti izpolnjen tudi zapisnik.

V ostalem pa velja glede odpošiljatve dotičnega akta to, kar je navedeno v 8. točki. F. K.

(Dalje sledi.)

Sklepanje zakonov (porok) in vodstvo matic.

Kakor je znano — sklepajo se v Avstriji (tostranski državni polovici, ker za Ogrsko velja drug zakon — »civilni zakon«) — zakoni pred cerkvenimi oblastmi. Le v onih slučajih, v katerih se cerkvena oblast protivi izvršiti zakon (poroko) in sicer iz vzroka, katerega državna zakonodaja ne priznava, na primer pri onih, ki so brez vere (brezvercih), mogoče je tudi v Avstriji skleniti zakon pred posvetnimi oblastmi.

To uvedbo imenujemo civilni zakon v sili, da se razločuje od fakultativnega civilnega zakona, pri katerem je onima, ki stopata v zakonsko zvezo, dano na prosto voljo, poročiti se pred cerkveno ali pa pred posvetno oblastjo, in pa da se razločuje dalje od obligatoričnega civilnega zakona (na Ogrskem), pri katerem ima le zakon, ki se sklene pred posvetno oblastjo, državno pravno veljavo.

Pri takih civilnih zakonih v sili (kot popred omenjeno) torej, ki se sklepajo pri okrajnih gavarstvih, je naloga občine, izvršiti oklice. Kar pa se tiče vodstva matic (matrik) tičočih se brezvercev, morajo občine nadzorovati, da se pravočasno naznajo slučajji rojstva in smrti takih

oseb. Matice (rojstne in smrtne matrike) o brezvercih vodijo okrajna glavarstva.

Glede teh seveda cerkvene oblasti nimajo ničesar ukrepati. Sicer pa — hvala Bogu — pri nas ni mnogo posla z brezverci, vendar pa je treba, da se naša županstva seznanijo z vsemi v njihov delokrog spadajočimi zadevami. Brezverske rodovine utegnejo se nahajati ponekod med cigani. —

Občine, stebri držav.

Občinam je sicer z občinskim redom za Štajersko odmerjen določen delokrog. Ob površnem pregledu tega reda se dozdeva, da politične zadeve ne spadajo v delokrog občin, ker je c. kr. državno sodišče na Dunaju s svojo razsodbo z dne 3. julija 1906 broj 264 razsodilo, da se politične pravice, zapopadene v določbah državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867 drž. zak. broj 142 ne nanašajo samo na državljane, temveč tudi na vse tuzemske korporacije, torej tudi na občino Kokarje, ki ni samo organ deželnega odbora in člen upravnega organizma v Štajerski, temveč je tudi sama za sebe politična korporacija pristujejo tudi nji vse politične pravice, zapopadene v tem državnem osnovnem zakonu.

Zavedajoč se pravice, ki so dane avstrijskim državljanom in občinam s členom XIII. ravno imenovanega zakona, da ima namreč vsakdo pravico svoje mnenje z besedo, pismom, tiskom ter s podobami v okvirju zakonitih mej svobodno izražati, je občinski odbor kokarski v svoji seji z dne 13. grudnia 1908 na predlog svojega zavednega župana g. Praznika Josipa sklenil soglasno sledeče resolucije:

I. Ker se vseučilišna rektorja v Gradcu in na Dunaju nasproti slovenskim vseučilišnikom pristransko in razžaljivo obnašata, ker ta dva in vlada dopuščata, da nemški burši pretepavajo slovenske visokošolce oziroma jim branijo s silo v akademiško obednico ter jih smatrajo za manj vredne in za nejednakopravne, se čuti ž njimi tudi občinski odbor kokarski užaljenega.

Da bode naša akademiška mladina v prihodnje zavarovana pred podobnimi nemškimi barbar-skimi napadi in da se ustreže kričeči kulturni potrebi slovenskega naroda ter da se nam že vendar enkrat izvrši člen XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. grudnia l. 1867. drž. zak. broj 142, zahtevamo v imenu prebivalstva občine Kokarje najodločneje, naj predloži vlada državnemu zboru še letos zakonski načrt za ustanovitev popolnega vseučilišča s slovenskim učnim jezikom v Ljubljani.

Ugovarjamo odločno, da bi se italijansko vseučilišče prej ustanovilo, nego slovensko. Najod-

ločneje se zavarujemo proti temu, da bi se italijansko vseučilišče ustanovilo v Trstu.

II. V imenu prebivalstva občine Kokarje se zgražamo nad žalostnim dejstvom, da se je najdlja avstrijska vlada, ki se je vdala vsenemškemu pritisku in je v varstvo nesmiselnih burševskih če-pie razglasila nad Prago drakonično naglo sodbo. Bratskemu češkemu narodu izražamo v njegovih bridkih časih svoje najsrčnejše čuvstvovanje.

III. V imenu prebivalstva občine Kokarje odobravamo opozicijsko stališče v »Narodni zvezi« združenih slovenskih in hrvatskih državnih poslancev ter jih nujno prosimo, naj nadaljujejo z vso odločnostjo pričeti boj za pravice slovenskega naroda proti ponemčevalnemu vladnemu sistemu, katerega naj preprečijo z najradikalnejšo obstrukcijo nemška nasilstva nad slovenskim narodom.

IV. V imenu vsega prebivalstva občine Kokarje pozivamo vlado in prosimo krono, naj stori konec nezakonitostim in političnemu preganjanju na Hrvatskem.

V. V imenu prebivalstva občine Kokarje rotimo vlado, naj stori vse, da bode prenehala nevarnost vojne s Srbijo in Črnogoro. Mi smo proti vojni iz človekoljubnega stališča; kajti vojna je, za družine nekaj nad vse strašnega, proti tej vojni pa smo še posebej, ker bi se vodila proti našemu bratskemu narodu in bi dala povod za evropsko vojno. Naša država naj pomiri razburjenost v Srbiji in v Črnigori s tem, da se naj da Srbiji z odstopom primerne sveta zveza z jadranskim morjem.

VI. Dokler ni sporazumna rešitev prepira s Srbijo in Črnogoro zagotovljena, naj v »Narodni zvezi« združeni slovenski in hrvatski državni poslanci zastopajo v aneksijskem vprašanju strogo opozicijsko stališče potem pa naj z ozirom na ponemčevalne namene vseh dosedanjih avstrijskih vlad, delajo z vsemi sredstvi na to, da se trojedna kraljevina Hrvatska, Slavonija in Dalmacija, potem Bosna in Hercegovina in končno vse slovensko ozemlje združi v jugoslovansko državno skupino kot nerazdružljivi del Avstrije pod žezlom Habsburžanov.

Vprašanja in odgovori.

511. Županstvo L.

Vprašanje: Naša občina ima takozvano javno tehtnico, a za tisto nobenega preizkušnega in zapriseženega tehtničarja, vsled česar smo primorani poslati eno osebo v Trst, da napravi tamkaj preizkušnjo za tehtničarja. Prosim pojasnila, katerih predmetov se mora dotičnik naučiti odnosno kakšna vprašanja se mu bodo stavila in kako se imenuje dotični urad v Trstu, v kateri ulici leži?

Odgovor:

Postavne predpise o javnih tehtnicah najdete v postavi od 19. junija 1866 št. 85 drž. zak. in pa v ministrski naredbi od 12. oktobra 1876 št. 126 drž. zak. Svetujemo Vam, da si naročite od c. kr. dvorne in državne tiskarne te postavne določbe. Dobite jih lahko v slovenskem ali nemškem jeziku. Stale Vas gotovo ne bodo nad 2 K. Naslov navedene tiskarne je »K. k. Hof- und Staatsbuchdruckerei, Wien I. Seilerstätte 24«.

Od osebe, ki naj bo usposobljena za tehtničarja se zahteva znanje sledečih predmetov: popolno poznavanje mernih in utežnih sistemov, poznavanje vsega za mere in tehtanje potrebnega orodja, štiri osnovne račune (seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje) ter praktično merjenje in tehtanje na predloženih aparatih.

Preizkušnja se mora delati pri kakem cimentarskem nadzorniku (Aichinspektor). V Trstu imamo takega nadzornika, ki se piše Ivan Zelenny.

Prošnja naj se naslovi (seveda priporočeno) na: »C. kr. IV. cimentarski inšpektorat v Trstu Via scorzeria 5.

Za preizkušnjo bo moral dotičnik plačati nadzorniku pristojbine 10 K in bo dobil za to tudi spričevalo, na podlagi katerega bo lahko zaprosil pri okrajnem glavarstvu za zapriseženje.

512. Županstvo L.

Vprašanje: Tu ima oče gluhomemega dečka, starega 7 let, ki bi ga rad oddal v zavod za gluhome. Kam se naj vloži prošnja za vsprejem in kaj spada vse k tisti?

Odgovor:

C. kr. ustanovni zavod za gluhome v Ljubljani je podrejen naravnost c. kr. deželnemu šolskemu svetu in je tudi pri tej oblasti vlagati prošnje za vsprejem. Vendar Vam ne moremo dati natančnejšega pojasnila v tem oziru. Svetujemo Vam, da se obrnete uradno (od občine) na vodstvo c. kr. ustanovnega zavoda za gluhome v Ljubljani. Zavod leži na Zaloški cesti nasproti deželne bolnice.

513. Županstvo Z.

Vprašanje: Naš občinski kazenski senat je obsodil delavca B. na 10 K globe zaradi prestopka proti poselskemu redu. Ker pa ne moremo teh 10 K izterjati, prosimo pojasnila, po kateri postavi se spreminja denarna kazen v zapor in kateri so prepisi, koliko se sme dati zaporne kazni za 10 K?

Odgovor:

Glede kazni v političnem postopku se držite sledečih navodil?

1. za politični kazenski postopek ni nikakih posebnih predpisov, kako spreminjati denarne kazni v zaporne; take določbe ima samo naš splošni kazenski zakon, na podlagi katerega sodijo sodišča;

2. spremenitev denarne kazni v zaporno je dopustna samo tedaj, če dotični zakon, na podlagi katerega se izreče sodba, sam določa, da stopi namesto denarne kazni lahko tudi zaporna; če pa govori zakon samo o denarni ali samo o zaporni kazni, tedaj politične oblasti (kazenski senat) ne smejo spreminjati zaporne kazni v denarno ali pa narobe, ampak smejo samo tako kazen izreči, kakor jo določa zakon;

3. navadno se spremeni, če je to po zakonu dopustno, vsakih 10 K v en dan zavora ali pa narobe en dan zavora v 10 K, vendar oblasti niso na to vezane, nego smejo tudi drugače odmeriti na pr. za 10 K denarne kazni tudi 48 ur zavora ali pa narobe;

4) kot najnižja zaporna kazen velja 12 ur, kot najnižja denarna pa 2 K in se da namesto 2 K denarne kazni lahko 12 ur zavora.

514. Županstvo D.

Vprašanje: Neki naš občan je bil uslužben v Puli in oženjen z neko Ivano G., pristojno v Pulo.

Po moževi smrti je imela ta nezakonskega otroka in je kasneje tudi ona (mati) umrla.

Puljska občina zdaj zahteva, da bi morala naša občina tega otroka sprejeti v lastno oskrbo.

Pisoče županstvo je mnenja, da je nezakonski otrok vdove matere pristojen tam, kamor je bila mati pred poroko pristojna, ker tak otrok bi nikakor ne mogel nositi imena očetovega in niti imeti domovinstva v očetovi občini, ker ni bil dotični oče nič udeležen na njegovem postanku, ker je prej umrl.

Prosi se pojasniti, je-li mnenje tega županstva pravo?

Odgovor:

Mnenje županstva ni pravo, kajti § 6 postave od 3. dec. 1863 št. 105 drž. zak. pravi:

„Nezakonski otroci imajo domovinsko pravico v tisti občini, v katero je bila njih mati ob času njihovega rojstva pristojna.“

Ker pa je bila otrokova mati vsled poroke z Vašim občanom tudi še po njegovi smrti v Vašo občino pristojna (glejte § 11 gori navedene postave), zlasti ker je spadala v Vašo občino ob času poroda otrokovega, je tudi otrok k Vam pristojen.

515. Gospod J. Š. v A.

Vprašanje: Dva prijatelja sta me naprosila, naj jima napravim prošnjo za potne liste v Ameriko. Eden je bil premeščen v nadomestno rezervo, in je letos opravil prvo orožno vajo. Drugi pa je ravno letos dokončal triletno prezenčno službo. Ali bosta dobila potrebne potne liste? Ali so kakšne postave za to? Kako se naj napravi tozadevna prošnja?

Odgovor:

Ker avstrijski zakon ščiti prosto preseljevanje, morata dobiti dotična prosilca potrebne potne liste.

Oglasita naj se osebno in prosita pri svojem okrajnem glavarstvu, ker se mora ondi izvršiti še osebni popis. Edina ovira bi bila le vojaščina, ker se smejo izdajati potni listi le do prve orožne vaje ali pa do prvega kontrolnega shoda.

Za ta slučaj pa morata prositi, da se ju oprostijo vseh vojaških obveznosti za dobo dveh let vnaprej, kakor to določa § 8 : 3 vojnih predpisov III. dela, ki pravi, da se smejo potni listi podeljevati neaktivnim vojakom za dobo dveh let, če so dotični popred oproščeni vojaških dolžnosti za tisto dobo.

Oproščenje kontrolnega shoda vtemeljuje posebej še § 37 : 2, a) voj. predpisov III. dela, orožne vaje pa § 38 : 5, c) voj. predpisov II. dela.

Prošnja za tako oproščenje je jako enostavna: naslovi naj se na pristojno dopolnilno okrajno poveljstvo (Ergänzungsbezirkskommando), vloži pa pri okrajnem glavarstvu. Edino vtemeljevanje naj bi bilo, da sili dotičnika potreba za zaslužkom.

Takim prošnjam mora vojaška oblast ugoditi; če ne — pritoži naj se vsak direktno na korno poveljstvo.

Prošnje se morajo kolekovati s kolkom I K, priloge (vojaški list) pa po 30 h.

516. Županstvo M.

Vprašanje: C. kr. okrajno sodišče v R. zahteva od našega županstva, da varhe oziroma sovarhe nedoletnih otrok zaobljublja. Ali se more županstvo k temu prisiliti?

Odgovor:

Znano nam je, da več sodišč tako postopa, da se poslužuje županstva v ta namen, da zaobljublja varhe oziroma sovarhe in jim izroča tozadevne dekrete. Po našem

mnenju je to postopanje sodišča popolnoma pravilno in utemeljeno po § 31 c) patenta od 9. avgusta 1854, št. 208 drž. zak. v zvezi z naredbo justičnega ministerstva od 20. marca 1859, št. 2708.

Tako postopanje sodišča je pa tudi v korist ljudij samih, kajti mnogokrat se nastavijo varhi oziroma sovarhi takih otrok, ki nimajo nikakega premoženja. Otrok pa mora po zakonu imeti varha in ga mora sodišče postaviti. Če se varha kliče k sodišču na zaobljubo, tedaj mu nastanejo lahko precejšni stroški, zlasti če je sodišče daleč. Povrniti mu jih pa nima nihče: otrok ne, ker je brez premoženja, sodišče pa tudi ne, ker po zakonu k temu ni primorano. Če potemtakem županstva delajo, kakor sodišča naroče, prihranijo s tem svojim občanom nekaj stroškov, med tem ko z zaobljubo županstvo nima mnogo dela.

Z vso odločnostjo Vam ne moremo odgovoriti, če so županstva primorana k zaobljubljanju varhov. Naše mnenje je, da so župani dolžni v takih slučajih pomagati sodiščem, kajti izdana je celo neka ministerska naredba od 22. januarja 1858, št. 23.300, ki določa, kako naj se župani kaznujejo, če se branijo sodiščem v takih slučajih pomagati.

517. Županstvo M.

Vprašanje: Kako je postopati v takih slučajih, kakoršno je navedeno v prejšnjem vprašanju?

Odgovor:

Sodišče doloži županstvu dopis, ki se glasi približno takole:

Oprav. št. A 204/8

3

Županstvo

v

M

se zaprosi, da izroči varhu Janezu Kremenšku, posestniku iz B., št. 12, priloženi dekret glede nedoletnega Jožefa Miklavčič, da varha zaobljubi, zaobljubovanje na dekretu potrdi in potem dekret izroči varhu, ki naj na tem zapisniku potrdi s svojim podpisom, da je storil obljubo in prejel dekret.

Potem naj županstvo ta zapisnik vrne podpisaneemu sodišču.

C. kr. okrajno sodišče v R., dne 20. oktobra 1908.

Pečat.

Sodnikov podpis.

Na istem dopisu (papirju) naj potem župan zapiše to-le:

Janez Kremenšek se je tuuradno zgasil, je bil kot varh nedoletnega Jožefa Miklavčič zaobljubljen in se mu je izročil dekret.

Županstvo M., dne 30. oktobra 1908.

Ta zapisnik naj podpišeta varh in župan, ki naj k svojemu podpisu pritisne še občinski pečat.

Na drugi strani sodnega dopisa naj potem župan napravi sledeče poročilo:

C. kr. okrajno sodišče

v

R

Onostranski dopis se vrača po izvršitvi naloga.

Županstvo v M., dne 30. oktobra 1908.

Tudi to poročilo naj župan podpiše in pritisne občinski pečat.

518. Gospod I. J. na V.

Vprašanje: Tukajšni občan A. se je priženil pred več nego 10 leti v tujo občino na posestvo, kjer je še sedaj gospodar in biva na njem. Med tem časom je bil v Ameriki ter je on svojo družino tam (na posestvu) podpiral in se je smatral kot doma. Radi odsotnosti je 10 letno bivanje prekinjeno. Ali je upati, da bi se ta občan

vseeno s ptujo občino prisilil, potom rekurza, ker ga bode občina gotovo odkloniti skušala?

Odgovor:

G. I. J. na V.

Niste nam sporočali, koliko časa je bil A. v Ameriki. Mislimo pa, da je bil odsoten gotovo precej časa, zato najbrže ne boste mogli doseči, da bi se ga sprejelo v dotično tujo občino. Priznati morate sami, da A. ob času, ko je bival v Ameriki ni imel svojega bivališča v dotični tuji občini, čeravno je tam ostala njegova družina. Imel je morda res namen, priti nazaj iz Amerike, toda ni se vedlo, čez koliko časa se namerava vrniti.

Vsekakor pa poizkusite s pritožbo! Judikatura političnih oblasti še ni prav stalna v domovinskih stvareh. Če je bila odsotnost občana A. v Ameriki bolj kratka, ni izključen uspeh.

Zadružna šola.

Da bo javnosti pojasnjen ustroj in namen zadružne šole v Ljubljani, objavljamo v sledečem njen učni načrt.

Učni načrt zadružne šole.

Učni smoter:

Zadružna šola naj podaja kmečkim posestnikom in njih sinovom, pa tudi drugim mladeničem pregledno, temeljito izobrazbo iz zadružništva, da bodo mogli sami ustanavljati in voditi denarne in druge zadruge.

I. Obvezni predmeti:

Slovenski jezik (5 ur):

Učni smoter. Jasno razumevanje slovenskega govora in čtiva; umno in gladko čitanje tiska in pisma; zmožnost se izražati v govoru in pisavi; zmožnost sestavljati lažja trgovska pisma.

Učna snov. Umno in gladko čitanje; ustne in pismene obnovitve prečitanih sestavkov. Pravopisne vaje in trgovsko spise. Sestavljanje trgovskih pisem, najprej po dani dispoziciji, pozneje samostojno.

Zadružništvo (3 ure):

Učni smoter. Poznavanje zgodovine, razvoja, načel in splošnega ustroja zadrug.

Učna snov. Pomen in bistvo zadrug. Kratek zgodovinski pregled zadružništva od starega veka do najnovejšega časa, zlasti z ozirom na Avstro-Ogrsko in slovenske pokrajine. — Splošna načela organizacije in razporedba zadrug v posamezne vrste. Gospodarske koristi in socialni pomen zadružništva. — Zadružne zveze in druge centralne zadruge, njih dolžnosti in pravice.

Zadružno pravo (3 ure):

Učni smoter. Temeljno poznavanje zakonov, ki zadevajo zadružništvo in poslovanje v zadrugah.

Učna snov. Zadružni zakoni iz leta 1873, 1889 in 1903. Dopisovanje z oblastmi. — Najvažnejši oddelki iz državlanskega zakonika, nauk o zemljiški knjigi; važnejša poglavja iz trgovinskega zakonika, meničnega prava in obrtnega zakona. — Davčne zadeve.

Računstvo (6 ur):

Učni smoter. Zmožnost izvrševati v zadružništvu važne račune.

Učna snov. Štirje osnovni računski načini s celimi in desetinskimi števili. Računanje z navadnimi vlomki z enoštevilnim imenovalcem; pretvarjanje navadnih vlomkov v decimalna števila. Resolviranje in reduciranje v zvezi z razlago metrične mere in uteži. — Sklepovni računi in sorazmerja, odstotni, povprečni, zmesni in družbeni računi. Blagovni proračuni. — Vaje v sestavljanju trgovskih računov z ozirom na praktične potrebe.

Zadružno knjigovodstvo (10 ur).

Učni smoter. Teoretično in praktično poznavanje v zadružništvu uporabljenih knjigovodskih načinov.

Učna snov. Bistvo enojnega, dvojnega in amerikkanskega knjigovodstva. — Zadružno knjigovodstvo, prirejeno potrebam posameznih vrst: za hranilnice in posojilnice, konsumna in kmetijska društva, mleinarske zadruge, obrtne zadruge. Vsa sem spadajoča pisarniška dela. — Praktična knjigovodska izvršitev nekaterih enomesečnih in potem celoletnih kupčijskih opravil (izključena je trgovina z inozemstvom). Sestava bilanc.

Zadružno vodstvo (3 + 3 ure).

Učni smoter. Poznavanje poslovanja, vodstva in nadzorstva posameznih zadružnih vrst.

Učna snov. a) Uredba in poslovanje ter krajevni delokrog hranilnic in posojilnic; deleži in rezervni zaklad. Poslovanje načelnika in tajnika (oziroma blagajnika), poslovanje načelstva in nadzorstva. Sprejemanje članov ter dovoljevanje posojil, pristopnice in zadolžnice. b) Uredba in poslovanje pridobitnih in konsumnih zadrug; deleži in rezervni zaklad. Poslovanje načelstva in nadzorstva, poslovanje uslužbencev. Pouk v trgovini s kmetijskimi in obrtnimi potrebščinami.

Blagoznanstvo in zemljepis (4 ure).

Učni smoter. Poznavanje kmetijskega in izvoznega blaga. Pregledno poznavanje Avstro-Ogrske in onih držav, ki vanje izvažajo slovenske pokrajine svoje pridelke in proizvode.

Učna snov. Spoznavanje obrtnega in zlasti kmetijskega blaga, ki se zadružnim potem

proizvaja in izvaža ter dovaža. Opis Avstro-Ogrske, zlasti slovenskih pokrajin s posebnim ozirom na njih proizvode. Prometne črte izvoza; pokrajinske slike onih dežel in držav, ki se vanje izvaža blago iz južnih avstro-ogrskih dežel z ozirom na njih produktivnost in potrebe, razložene iz socialnih, fizikalnih, geoloških in podnebnih činiteljev.

Promet (2 uri).

U č n i s m o t e r. Poznavanje prometnih načinov, črt in listin ter vozarine.

U č n a s n o v. Zgodovina prometa. — Vozniški, poštni in železniški promet. Oblika pošiljave, pristojbine in tarife; vozni listi, reklamacije. Špedicija in skladišča. Brodarstvo.

II. Neobvezni predmet:

Telovadba (2 uri).

U č n i s m o t e r. Zmožnost voditi telovadna društva in jim poveljevati.

U č n a s n o v. Temeljni nauk o človeški anatomiji in fiziologiji. Osnovni pojmi o sistematični telovadbi. — Proste in redovne vaje; vaje na orodjih.

Število tedenskih ur:

Obvezni predmeti . . . 39 ur;

II. neobvezni predmet. 2 uri.

Vsota 41 ur.

Razne vesti.

Državne podpore. Z Dunaja se nam poroča: Poljedelsko ministrstvo je dovolilo za vodovod v Stari zasi pri Žireh 25% državne podpore, to je 2400 kron. To podporo je ministrstvo izjemoma dovolilo le vsled opetovanih prošelj naših poslancev. Stárovaščani so namreč storili napako, da so najprvo zgradili vodovod in potem šele prosili za državno in deželno podporo. — Za vodovod v Podkrajju nad Vipavo je poljedelsko ministrstvo dovolilo običajnih 40% ali 3360 kron. — Za vodnjak v vaseh Bogo in Griže na Vipavskem je vlada dovolila po 40%, to je 3000 in 400 kron. — Z0 vodno napravo v evljah je vlada dovolila še 310, skupaj 1364 kron. — Za vodovod Cirknica-Rakek-Unec je vlada dovolila že lansko leto 40%. Sedaj je načrt zakona v finančnem ministrstvu, katero utegne kmalu rešiti to stvar. — Za podaljšanje vodovoda v Vrbiici je zagotovljena podpora. — Tudi uravnava vipavskih voda utegne biti v doglednem času dogotovljena. Dvorni svetnik Markus v poljedelskem ministrstvu je odobril načrt in proračun. Oba je poljedelsko ministrstvo dne 11. t. m. predložilo ministrstvu za javna dela, da z ozirom na ogromne stroške v okroglem znesku 1.160.000 kron tudi dovoli primeren prispevek. Preden pa bode poljedelsko ministrstvo dovolilo za uravnava vipavskih voda primeren prispevek, ki bode v najugodnejšem slučaju iznašal 50%, bodo morali udeleženci in deželni

zbor zagotoviti svoje deleže. — Dalje je za novo cesto od Postojne do Podkrajja ministrstvo za javna dela predlagalo fin ministrstvu 60% državne podpore. Ker pa sta bila izdelana dva različna proračuna, prvi s svoto nad 40.000 kron, drugi pa z okroglo svoto 270.000 je dobila deželna vlada nalog, naj predloži drug proračun, na podlagi katerega osrednja vlada dovoli drž. prispevek. — Tudi za gozdno cesto za vasi Bač, Suha Reber, itd. v občini Knežak je vlada dovolila 20.000 kron podpore. Dalje je poslanec Žitnik posredoval za primerno državno podporo k zgradbenim stroškom okrajne ceste od Begunj nad Cirknico do Sv. Vida. Stroški so proračunjeni na 128.000 kron. Ker so že sedaj izčrpani cestni krediti za bodoče leto, utegne vlada pozneje tudi za to cesto dovoliti primeren znesek. To kratko poročilo pa je dokaz, da tudi Kranjska ni pozabljena.

Književnost.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko) je uredil ter se dobivajo pri njem in pri vseh knjigotržcih sledeče pravne knjige:

1. Civilnopravni zakoni. (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnim slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906 V platno vezana knjiga K 8.—

2. Odvetniška tarifa, določila o rabi hrvatskega in slovenskega jezika pred sodišči, sodne pristojbine s stvarnim kazalom. (20 tabel). 1906. Broširano K 1'80.

3. Zakon o javnih knjigah, zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošelj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga K 5'60. Popolno v platno vezana K 6.—

4. Vzglebi predlogov, sklepov in vpisov za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Ponatis iz knjige pod točko 3. Broširano K 1.—

5. Kolkovina in vpisnina pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, obesek za na steno. Cena 60 vin.

Dalje od »Poljudne pravne knjižnice«, ki jo izdaja društvo »Pravnik«:

Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo,** s pojasnili in vzorcem za prošnje. 1907. Mehko vezano K —'40.

Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah.** 1908. Cena mehko vezani knjižici K —'80.

Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev.** 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga K —'80.

Zvezek VI. do X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč.** 1908. Mehko vezano K 2.—

Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari.** 1908. Mehko vezano K —'80.

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki, pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vinarjev poštnine v gotovini ali poštnih znamkah.